

CANADEES HANDVEST VAN RECHTEN EN VRIJHEDEN

Aangezien Canada is grondvest op beginselen die de oppermacht van God en de heerschappij der wet erkennen.

Garantie van rechten en vrijheden

1. Het *Canadees Handvest van Rechten en Vrijheden* garandeert de daarin beschreven rechten en vrijheden. Deze kunnen alleen bij wettelijke maatregel, binnen redelijke grenzen en aantoonbaar gerechtvaardigd worden beperkt in een vrije en democratische maatschappij.

Fundamentele vrijheden

2. Iedereen heeft de volgende fundamentele vrijheden: (a) vrijheid van geweten en van godsdienst; (b) vrijheid van denken, geloof en meningsuiting, met inbegrip van vrijheid van de pers en andere communicatiemiddelen; (c) vrijheid van vredige vergadering; en (d) vrijheid van vereniging.

Democratische rechten

3. Iedere staatsburger van Canada heeft het recht om de leden van het Lagerhuis of een wetgevende vergadering te kiezen en komt in aanmerking voor het lidmaatschap ervan. 4. (1) Geen Lagerhuis of wetgevende vergadering zal langer dan vijf jaar voortduren, gerekend vanaf de datum vastgesteld voor de officiële uitslag van de betrokken verkiezing. (2) In tijd van werkelijke of vermeende oorlog, inval of opstand mag een Lagerhuis door het Parlement en een wetgevende vergadering worden verlengd voor een periode die vijf jaar overschrijdt, mits een dergelijke verlenging niet wordt tegengestaan door de stemmen van meer dan een derde van de leden van Lagerhuis of wetgevende vergadering. 5. Het Parlement en de wetgevende vergaderingen zullen ten minste een keer in de twaalf maanden zitting houden.

Vrijheid van beweging en vestiging

6. (1) Iedere staatsburger van Canada heeft het recht in Canada te wonen, het land binnen te komen en te verlaten. (2) Iedere staatsburger van Canada en iedereen die de status heeft van permanente inwoner van Canada heeft het recht (a) zich te verplaatsen naar en zich te vestigen in elke provincie; en (b) te proberen de kost te verdienen in elke provincie. (3) De onder lid (2) genoemde rechten zijn onderworpen aan (a) wetten en gebruiken met algemene strekking in een provincie, behalve als voornamelijk deze personen discrimineren op de grondslag van de huidige of vroegere provincie van inwoning; en (b) wetten die in redelijke inwoningsvereisten voorzien met betrekking tot sociale voorzieningen. (4) Leden (2) en (3) zijn niet bedoeld om wetten, programma's of activiteiten uit te sluiten die ten doel hebben in een provincie de omstandigheden van sociaal of economisch achtergestelden te verbeteren, als de mate van tewerkstelling in die provincie lager is dan die in Canada.

Wettelijke waarborgen

7. Iedereen heeft het recht op leven, vrijheid en veiligheid van de persoon en kan daarvan alleen in overeenstemming met grondrechtelijke beginselen worden ontdaan. 8. Iedereen heeft het recht beschermd te worden tegen onredelijke controle en inbeslagname. 9. Iedereen heeft het recht niet willekeurig te worden vastgehouden of gevangengezet. 10. Iedereen heeft het recht in geval van arrestatie of vasthouding (a) meteen te worden ingelicht omtrent de redenen; (b) meteen een advocaat in de arm te nemen en van dat recht op de hoogte te worden gesteld; en (c) de rechtsgeldigheid van zo'n vasthouding te laten vaststellen door middel van *habeas corpus* en te worden vrijgelaten als de vasthouding niet rechtsgeldig is. 11. Iedere verdachte heeft het recht (a) zonder onredelijke vertraging te worden ingelicht over de specifieke overtreding; (b) binnen redelijke tijd te worden berecht; (c) niet gedwongen te worden te getuigen in een rechtszaak tegen die persoon; (d) als onschuldig te worden beschouwd tot nadat schuld onder de wet bewezen verklaard is in eerlijke en openbare zitting van een onafhankelijk en onpartijdig tribunaal; (e) te worden vrijgelaten tegen redelijke borgtocht behoudens gerechtvaardigde redenen; (f) behalve als het een overtreding betreft die onder het militair recht valt en door een militaire rechtbank wordt berecht, rechtspraak te horen doen door een jury waar de zwaarste straf voor de overtreding vijf jaar is of een nog strengere straf; (g) niet schuldig te worden bevonden vanwege een daad of verzuim tenzij, ten tijde van die daad of dat verzuim, deze een overtreding vormde volgens de Canadese of internationale wetgeving of crimineel was onder de algemene door de gemeenschap der volkeren erkende wetsbeginselen; (h) indien uiteindelijk van een overtreding vrijgesproken, er niet weer voor berecht te worden, en anderszits, indien uiteindelijk schuldig bevonden en gestraft voor een overtreding, er niet weer voor berecht of gestraft te worden; en (i) indien schuldig bevonden aan overtreding en de straf op de overtreding tussen tijd van begaan daarvan en tijd van uitspraak gewijzigd is, op de lichtere straf. 12. Iedereen heeft het recht niet te worden onderworpen aan wrede of ongewone behandeling of straf. 13. Een getuige in een rechtszaak heeft het recht zodanig gegeven belastend bewijs niet tegen die getuige te zien gebruikt in een andere zaak, behalve in vervolging wegens meeneed of bij het geven van een tegenstrijdige getuigenis. 14. Iemand die betrokken of getuige is in een rechtszaak en de taal waarin de rechtszaak wordt gevoerd niet verstaat of spreekt, of die doof is, heeft recht op bijstand door een tolk.

Gelijkheidsrechten

15. (1) Ieder individu is gelijk voor de wet en heeft zonder onderscheid het recht op gelijke bescherming door die wet, vooral zonder onderscheid op grond van ras, nationale of etnische oorsprong, huidskleur, godsdienst, geslacht, leeftijd of geestelijke of lichamelijke handicap. (2) Lid (1) sluit geen wetten, programma's of activiteiten uit die ten doel hebben de omstandigheden van benadeelde personen of groepen te verbeteren, met inbegrip van wie benadeeld wordt wegens ras, nationale of etnische oorsprong, huidskleur, godsdienst, geslacht, leeftijd of geestelijke of lichamelijke handicap.

Officiële talen van Canada

16. (1) Engels en Frans zijn de officiële talen van Canada en hebben gelijke status, rechten en voorrechten met betrekking tot hun gebruik in alle instellingen van het Parlement en de regering van Canada. (2) Engels en Frans zijn de officiële talen van New Brunswick en hebben gelijke status, rechten en voorrechten met betrekking tot hun gebruik in alle instellingen van de wetgevende vergadering en regering van New Brunswick. (3) Niets in dit Handvest beperkt de bevoegdheid van het Parlement of de wetgevende vergadering om gelijkheid van status of gebruik van Engels en Frans te bevorderen. 16.1 (1) De Engelstalige gemeenschap en de Franstalige gemeenschap in New Brunswick hebben gelijke status, rechten en voorrechten, met inbegrip van het recht op aparte onderwijsinstellingen en de aparte culturele instellingen die nodig zijn voor de bescherming en de bevordering van deze gemeenschappen. (2) De rol van de wetgevende vergadering om status, rechten en voorrechten uit lid (1) te beschermen en te bevorderen, wordt hierbij bekrachtigd. 17. (1) Iedereen heeft het recht Engels of Frans te gebruiken in parlementaire debatten of parlementair werk. (2) Iedereen heeft het recht Engels of Frans te gebruiken in debatten of werk van de wetgevende vergadering van New Brunswick. 18. (1) De wetten, archieven en notulen van het Parlement zullen worden gedrukt en gepubliceerd in het Engels en in het Frans en beide versies van de wetten hebben gelijke kracht van wet. (2) De wetten, archieven en notulen van de

wetgevende vergadering van New Brunswick zullen worden gedrukt en gepubliceerd in het Engels en het Frans en beide versies van de wetten hebben gelijke kracht van wet. 19.(1) Iedereen heeft het recht Frans of Engels te gebruiken in door het Parlement ingestelde tribunalen en in alle daarmee verbonden pleidooien of procedures.(2) Iedereen heeft het recht of Frans of Engels te gebruiken in alle tribunalen van New Brunswick en in alle daarmee verbonden pleidooien of procedures. 20.(1) Alle burgers in Canada hebben het recht zich in verbinding te stellen met, en beschikbare diensten te verkrijgen van, alle hoofdkantoren of centrale kantoren van alle instellingen van Parlement of regering van Canada, in het Engels of in het Frans en hebben dezelfde rechten met betrekking tot alle andere kantoren van de instellingen waar (a)er een belangrijke vraag is naar communicatie met en diensten van dat kantoor in die taal; of (b) communicatie met en diensten van dat kantoor in het Engels of Frans gerechtvaardigd zijn door de aard van dat kantoor.(2) Alle burgers in New Brunswick hebben het recht zich in verbinding te stellen met, en beschikbare diensten te verkrijgen van, alle kantoren van instellingen van wetgevende vergadering of regering in het Engels of in het Frans. 21. Niets in artikelens 16 t.e.m. 20 doet afbreuk aan rechten, voorrechten of verplichtingen met betrekking tot het Engels en het Frans, of een van beide, die krachtens enige andere bepaling van de Grondwet van Canada bestaan of voortbestaan. 22. Artikelen 16 t.e.m. 20 zijn niet bedoeld, met betrekking tot andere talen dan Engels of Frans, om afbreuk te doen aan enig wettelijk of gewoonterecht, een voorrecht of een verplichting verkregen of uitgeoefend vóór of na de bekrachtiging van dit Handvest.

Recht op onderwijs in de taal van minderheden

23.(1) Staatsburgers van Canada (a) wier eerst geleerde en nog steeds begrepen taal die van de Engelssprekende of Franssprekende minderheidsbevolking van hun provincie van inwoning is, of (b) die hun lagere schoolonderwijs hebben ontvangen in Canada in het Engels of het Frans en inwoner zijn van een provincie waar de taal waarin zij dat onderwijs ontvingen die is van de Engelssprekende of Franssprekende minderheidsbevolking van de provincie, hebben recht op lager en middelbaar schoolonderwijs voor hun kinderen in die provincie. (2) Staatsburgers van Canada waarvan een kind lager of middelbaar schoolonderwijs ontvangt of heeft ontvangen in het Frans of in het Engels in Canada, hebben het recht om al hun kinderen lager en middelbaar schoolonderwijs te zien ontvangen in diezelfde taal. (3) De rechten van staatsburgers van Canada onder leden (1) en (2) om hun kinderen lager en middelbaar schoolonderwijs te zien ontvangen in de taal van de Engelssprekende of Franssprekende minderheidsbevolking van een provincie (a) is van toepassing waar in de provincie het aantal kinderen van staatsburgers die dit recht hebben, voldoende is om hun voorziening van minderheidsstaalonderwijs uit openbare gelden te rechtvaardigen, en (b) omvat waar het aantal zulke kinderen dit rechtvaardigt, het recht om hen dat onderwijs te zien ontvangen in faciliteiten voor minderheidsonderwijs beschikbaar gesteld uit openbare gelden.

Naleving

24.(1) Ieder aan wie in dit Handvest gegarandeerde rechten of vrijheden zijn ontzegd of beknot, mag bij een bevoegde rechtbank aanvraag doen ter verkrijging van de remedie die de rechtbank van toepassing en rechtvaardig acht onder de omstandigheden. (2) Waar in een zaak onder lid (1) een rechtbank concludeert dat bewijs was verkregen op een manier die onder dit Handvest gegarandeerde vrijheden beknotte of ontzegde, zal dit bewijs niet worden toegelaten als wordt vastgesteld dat, alle omstandigheden in aanmerking genomen, toelatingen ervan de rechtsbedeling in diskrediet zou brengen.

Algemeen

25. Het waarborgen in dit Handvest van zekere rechten en vrijheden zal inheemse, verdrags- of andere rechten of vrijheden van de inheemse volkeren van Canada zoals (a) rechten of vrijheden erkend bij Koninklijke Proclamatie van 7 oktober 1763; (b) en rechten of vrijheden die de ingeboren volkeren van Canada hebben verkregen of zouden kunnen verkrijgen door middel van de schikking van aanspraken op land, niet opheffen of ervan afwijken. 26. Het waarborgen in dit Handvest van zekere rechten en vrijheden zal niet worden uitgelegd als ontkenning van het bestaan van andere rechten of vrijheden in Canada. 27. Dit Handvest zal worden uitgelegd op een manier die past bij het behouden en verbeteren van de multiculturele verworvenheden der Canadezen. 28. Niettegenstaande de eerdere bepalingen in dit Handvest, zijn de erin genoemde rechten en vrijheden gelijk gewaarborgd aan mannelijke en vrouwelijke personen. 29. Niets in dit Handvest doet af van in de Grondwet van Canada gegarandeerde rechten of voorrechten met betrekking tot confessionele, bijzondere of andersdenkende scholen. 30. Een verwijzing in dit Handvest naar een provincie of wetgevende vergadering of macht in een provincie zal worden geacht een verwijzing in te sluiten naar de Yukon en Noordwestelijke Territoria of hun bevoegde wetgevende autoriteiten, afhankelijk van het geval. 31. Niets in dit Handvest vergroot de wetgevende bevoegdheid van enigerlei lichaam of gezag.

Toepassing van dit Handvest

32.(1) Dit Handvest is van toepassing op (a) het Parlement en de regering van Canada voor alle zaken onder de bevoegdheid van het Parlement, waaronder die voor de Yukon en de Noordwestelijke Territoria en (b) de wetgevende vergadering en regering van alle provincies voor alle zaken onder de bevoegdheid van de wetgevende vergaderingen. (2) Niettegenstaande lid (1) zal artikel 15 niet eerder effect hebben dan drie jaar nadat dit artikel van kracht wordt. 33.(1) Het Parlement of de wetgevende vergadering van een provincie kunnen een wet aannemen, waarin uitdrukkelijk bepaald wordt dat die wet of een voorziening daarin van toepassing zal zijn ondanks een voorziening begrepen in artikel 2 of artikelen 7 t.e.m. 15 van dit Handvest. (2) Een geldende wet of voorziening daarin waarvan een verklaring bestaat onder dit artikel zal werken als zij gedaan zou hebben ware het niet voor de voorziening van dit Handvest genoemd in de verklaring. (3) Een onder lid (1) gemaakte verklaring zal zolang van toepassing zijn als aangegeven, maar niet langer dan vijf jaar nadat zij van kracht wordt. (4) Het Parlement, of de wetgevende vergadering van een provincie, mag een onder lid (1) gemaakte bepaling heruitvaardigen. (5) Lid (3) is van toepassing op een onder lid (4) gedane heruitvaardiging.

Aanhaling

34. Dit Handvest mag worden aangehaald als het *Canadees Handvest van Rechten en Vrijheden*.

"Wij moeten nu de grondslagen vaststellen, de fundamentele waarden en meningen die ons verenigen als Canadezen, zodat er naast onze regionale samenhorigheden een levenswijze en een systeem van waarden bestaan die ons trots maken op het land dat ons zoveel vrijheid gegeven heeft en zulke onmetelijke vreugde."

P. E. Trudeau 1981

Deze versie werd gepubliceerd voor Canadezen wier moedertaal niet het Engels of het Frans is. Dit is geen officiële vertaling van het Canadees Handvest van Rechten en Vrijheden. Raadpleeg de officiële versie wanneer u de bepalingen in dat document wenst te interpreteren of toe te passen.